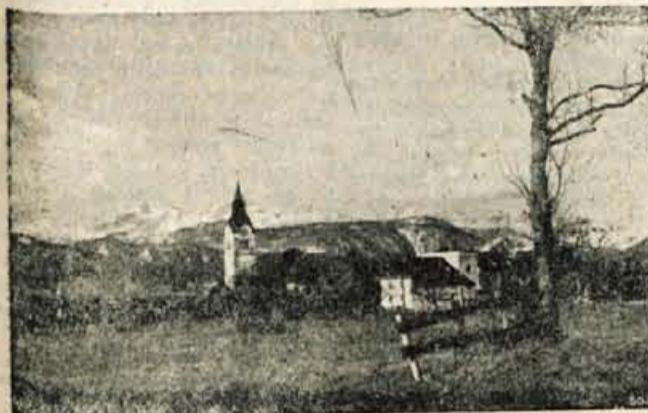

GLAS GORENSKE

UREJAJU UREDNIŠKI ODBOR / ODGOVORNİ UREDNIK SLAVKO BEZNİK / UREDNIŠTVO IN UPRAVA: KRAJN, SAVSKI BREG 2; TELEFON 475; TEK. RAČ. PRI NB KRAJN-OKOLICA ST. 624-127 / IZHAJA VSAKO SOBOTO / LETNA NAROČNINA 400 DIN, POLLETNA 200 DIN, ČETRTLETNA 100 DIN, MESECNA 25 DIN / POSAMEZNA ŠTEVILKA STANE 10 DIN

Lesce leta 1930. — In danes? (Berij članek na 2. strani.)

5 minut po telefonu

Razgovor s tov. Valentimom Sušnikom predsednikom občine Besnica

Ko so v lanskem letu urejali v besniški občini pristopni poti k slapu Šumu in Besniškim toplicam, je bil predsednik besniške občine tovarž Valentin Sušnik med najagilnejšimi organizatorji. Njegova želja je bila, da odkrije lepote besniške okolice našim ljudem in jih tako čim več naveže na te kraje, saj je turizem ena zelo donosnih gospodarskih panog.

Zato sem ga najprej povprašal, kako je kaj s slapom in toplicami.

Ze lansko leto smo ustavili v Besnici turistično društvo, ki skrbi, da se bodo restavrirale toplice v sodobno kopališče in, da se bo v bližini slape in toplic zgradilo primerno gostišče. Lansko leto smo že uredili pristopne steze, letos pa bomo z deli nadaljevali. Vsega seveda ne bomo mogli narediti takoj, se to leto, vendar bomo stremeli, da stvari uredimo kar se da hitro.

V lanskem letu smo zgradili tudi cesto, ki veže postajo Besnica z vasjo. Pri tem nam je veliko pomagal Okrajni ljudski odbor. Preostane nam samo še, da zgradimo most čez Nemiliščico. Ker pa bodo letos na to cesto priključili še cesto iz Podnartja, kar je v programu občine Podnart, bo na ta način zvezana Gorenjska s Kranjem in Radovljico tudi na desnem bregu Save.

Razen tega sta bili v preteklem letu elektrificirani še zadnji dve vasi v naši občini Njivice in Nemiliščico. Za obnovno zastarele elektrarne v Podblici, iz katere zajema električno energijo vasi Podblica in Jamnik, je bilo investiranih lani nad 2,800 tisoč dinarjev.

V letošnjem letu čaka občinski odbor še dosti dela.

3,5 milijarde dinarjev za modernizacijo in nove gradnje

Notranje in zunanje lice jese- mlike železarne se nenehno spreminja in izpopolnjuje. V zadnjih letih, ko so prevzeli upravljanje v železarni neposredni proizvajalci po svojih organih samoupravljanja, se je kapitalna gradnja v železarni zelo pospešila in dobila ogromen obseg.

Samo v letu 1954 bodo kovinarji investirali v novo gradnje preko 3,5 milijarde dinarjev.

Izpopolnili bodo valjarno debele kotlovske in ladilske pličevine, na težki proggi na Javorniku bodo zgradili novo veliko in moderno IGNIS žarilno peč in poseben tempom grade novo valjarno za tanko pločevino.

Tudi na Jesenicah so zrasli z delom novi, moderno urejeni predelovalni obrati za vlačenje lice in valjanje tračnega železa. Na prostoru podprtih starin predelovalnih obratov razširjajo se v grade novo jeklarno, ker do sedanjosti prostor martinarme nikakor več ne zadošča in ne ustreza sodobnemu obratovanju.

Vse nove in velike pridobitve izboljšave na plavžih nujno

zahtevajo zgraditev novih čistilcev za zrak, moderno ureditev rudnega dvora in nove spremembe silose za surovine. V ruanem dvoru bodo zgradili tudi nov velik tirni žerjav. Dela zavodljivo napredujejo tudi pri gradnji nove velike kalorične centrale, ki bo služila kot najnova rezerva ob pomanjkanju električne energije.

To stalno razširjanje železarne na Jesenicah pa nujno zah- teva tudi gradnjo sanitarij in rešilnih postaj.

Kolektiv bo tudi letos v menjah možnosti reševal pereč stanovanjski problem na Jesenicah.

Organi samoupravljanja, sindikalna organizacija v železarni in drugi sektorji imajo polno razumevanje za to pospešeno izpolnjevanje in modernizacijo železarne in posameznih obratov.

Gradnja spomenikov padlim borcem

Okraini odbor SZDL namenava to leto gmočno podprtje gradnji spomenikov padlim borcem in talm NOB ter spominskih stebrov, ki bodo dajali spominsko obeležje krajem, kjer so se ustanavljale prve partizanske enote in bile razne konference. Za to pomoč predvidevajo okoli 7,5 milijona dinarjev. Enega največjih spomenikov bodo zgradili na Pokljuki, kjer je bila ustanovljena prva jeseniška četa.

Na Prešernove brigade. Več spomenikov bodo postavili tudi na Jelovici in ostalih krajih Gorenjske. Na Vodicah nad Kropo bodo postavili spominski stebri, kjer je bilo 29. julija 1941 v navzočnosti narodnega heroja Staneta Zagajca formirana in zaprisežena prva gorenjska četa. Tak spomenik bodo postavili tudi na Obranci in na Mežaklji, kjer je bila ustanovljena prva jeseniška četa.

Vsa podjetja so zaključila poslovno leto še dokaj dobro, razen nekaj izjem, kot je n. pr.: hotel »Triglav« v Mojsstrani, kjer so zaradi nesposobnosti in malomarnega poslovanja zašli v težak položaj. Preteklo leto je obiskalo radovljški okraj 89.515 gostov turistov, in sicer 74.450 domačinov in 15.065 tujih gostov. Med domačimi gosti so prednjaci Slovenci, katerih je bilo 42.058, med tujimi gosti pa je bilo največ Angležev in Nemcev.

Denarni uspeh tega prometa je 636.632.000 dinarjev. Državni sektor je dosegel okoli 60%.

Vsi jeseniški plavžarji, mar-

tinariji in javorniški valjavci ter drugi železarji se pripravljajo na dostenjo proslavitev tega velikega delovnega jubileja. Za to so že sestavili pripravljalni odbor.

Sredji leta 1869 so Jesenice organizirati poseben železarski festival z bogatim kulturno-prosvetnim, športnim in telesno-vzgojnim programom, na katerem bodo sodelovali vse druge železarske skupine s poviči v godbami na čelu.

Istočasno bo Železarna izdala tudi pomembno delo o zgodovini gornjesavskega-slovenskega železarsva. Bogato gradivo za veliko knjige marljivo zbirajo več let Ivan Mohorič s svojimi sodelavci. Knjiga bo obsegala 400 strani leksikon formata in bo bogato ilustrirana.

Od predelov do ulic

S seje LOMO Kamnik - Preimenovanje ulic in trgov

Malo mesto Kamnik je pravi labirint. Se domaćin se komaj znajde v njem pri iskanju hiš, kaj še tuje. Orientacija je praktično nemogoča, saj je oštevilčenje hiš še vedno isto kot pred 30 in več leti. Kamničani bodo sklep ljudskega odbora mestne občine o preimenovanju naselij in imenovanju cest, ulic, trgov in poti gotovo navdušeno pozdravili. Ze lansko leto je bila na osnovi zvezne uredbe o oštevilčenju hiš imenovana komisija, ki naj bi določila imena ulicam in trgom. Ze pred vojno, leta 1937, je takratna občinska uprava začela s tem odgovornim in težavnim delom, vendar je stvar zaspala in počivala do današnjih dni.

Mesto je poznalo doslej samo predele, Mesto, Graben, Sutno, Zaprice, Mekinje idr. Po tem odloku pa se ukinja dosedanja numeracija, prav tako pa tudi samostojni naselji Mekinje in Duplaca. Mesto bo razdeljeno na 49 ulic, cest, trgov in poti, ki bodo predvidoma od 15. marca dalje nosila imena po naših najvidnejših pesnikih in pisateljih, po dogodkih iz NOB, padlih herojih in krajih. Trgi se bodo imenovali: Trg Maršala Tita, Trg Talcev in Trg Svobode. S tem ukrepom bo odpravljena velika pomanjkljivost, ki je bila občutna posebno v zadnjih letih, ko se prebivalstvo hitreje menjajo, naseljuje in se večajo gradnje. Hiše tablice v modri barvi bo izdelala Točvara emajlirane posode v Celju. Nove hiše tablice za vasi v kamniški občini pa so že izdelane in jih bodo v teh dneh začeli pribijati na poslopja.

CE NE BO SLO DRUGAČE, BOMO PA PROTESTIRALI...

Motorni vlak je stara želja vseh Kamničanov, zato so jih časopisne vesti, ki poročajo, da Zeleniška direkcija v Ljubljani motornega vlaka na tej proggi ne namerava uvesti, zelo razburile. Tudi v našem listu je nek Kamničan že precej pisal o tem, vendar vse kaže, da imajo na direkciji za zahteve in potrebe Kamnika gluha ušesa. Sedanje

prometne zveze (v zimski in letni sezoni) so res zelo slabe. Priljubljene Kamniške planine in dolina Bistrice se Ljubljanočnom vedno bolj oddaljujejo. Zato so odborniki na seji mestne občine sklenili, da bodo motorni vlak še enkrat zahtevali in, če ne bo šlo drugače, tudi očno protestirali.

RAZPRAVA O NOVIH GOSPODARSKIH UREDBAH

Tajništvo za gospodarstvo pri Ljudskem odboru mestne občine in podružnica Narodne banke v Kamniku bosta organizirala seminar za tolmačenje novih gospodarskih predpisov.

V smislu zvezne uredbe o predvojaški vzgoji je odbor imenovao komisijo za predvojaško vzgojo, v kateri so poleg odbornikov ljudskega odbora tudi zastopniki političnih organizacij.

Sestlanska komisija bo v skladu z novimi gospodarskimi predpisi potrjevala tarifne pravilnike gospodarskim podjetjem na področju kamniške občine.

Posebna komisija mestne občine je določila dovoljeno zazidljivost parcel in mestnih predelov ter izjemno zazidljivost in predel, kjer je vsako zidanje prepovedano. Ta komisija je svoje delo temeljito opravila, ter si je sporne parcele ogledala. Odbor je potrdil predlog komisije, ki prepuje gradnjo vsakega objektov na turističnem obroku Mekinje okoli bivšega Prašnikarjevega dvorca in okolici novega kopališča ter na Podgorskem polju.

O vseh teh problemih so pred kratkim živahnno razpravljali odborniki LOMO Kamnik na svoji 12. seji, ki ji je prisostvoval tudi zvezni poslanec tovarž Tomo Brejc.

Iz vsebine

TEDEN DNI PO SVETU

Peta premiera

Prešernovem gledališču

KULTURNO PISMO IZ ZIROVNICE

Na Visokem delajo

STRASNE ZIME

PLJUČNI RAK

Iz filmskega sveta — Zan-

mivosti — Podlistek

Gorenjski pionir

ZA NAŠE BRALKE

SPORTNI TEDNIK

Kratke vesti — Radio spored

— Gibanje prebivalstva

Milijoni v steni

Vsi pogoji za razvoj rentabilnega podjetja v Hotavljah - Izredno pomanjkljiva tehnična oprema

9. februarja ob 6. zjutraj v celotnega gospodarstva v občini Gorenji vasi.

Hitro stopam proti avtobusni postaji. Mraz me vzpodbuja. Snek zoprno škrplje pod nogami.

Med potjo razmišljjam o vsem kar sem videl in doživel včeraj, ko sem bil na obisku v podjetju »Marmor« v Hotavljah. Zbegnamo se mi povezujejo misli, kot da mi sproti zmrzujejo v zimskem jutru. Zaman jih skušam zajeti, dojeti in povezati v celoto. Zaman se trudim, da bi prišel do bistva stvari.

Preden sem se podal na pot, se mi je zdela stvar mnogo jasnega: v Hotavljah je marmor in dober marmor, po katerem je na notranjem in inozemskem trgu dovolj povpraševanja. So torej vsi pogoji za razvoj izredno rentabilnega podjetja, ki bo lahko v mnogočem prispomoglo k hitrejšemu napredovanju

del, da hotaveljski marmor izkoriščajo že kakih 100 let. Na hribu se to ne pozna, saj je še dobra ped odkritega.

Do pred kratkim so izkorishčali ta dragocen gradbeni material zelo nenačrtno. Najprej je kopal in lomil marmor pač kdor ga je potreboval. Potem se je ustavilo nekako podjetje, ki pa je delalo samo to in toliko, kolikor je smatral za potrebne.

Ko pa v mislih razvrščam vse to, kar sem zvedel v razgovoru z delavci, člani delavskoga sveta, upravnega odbora, direktorjem, knjigovodjo itd., se mi dočka, da ne vem, kako bi pravzaprav začel. Mar od samih posameznosti ne vidim celote?

»I, kačopak«, bi mi odgovoril predsednik upravnega odbora tovarž Lojze Strelm. Kar vidim ga, kako bi se hudomušno zasmjal in začel pripovedovati:

»Stvar je popolnoma jasna. Začeti je treba in to temeljito. Vsi, kar nas je tu zaposleni, delamo z veliko vnemo, toda več ali manj brez haska, ker nimamo dovolj strojev, niti najpotrenejšega orodja. Zato ni čudno, da smo doslej vsa leta, kljub temu, da smo dobro delali, samo životarili. Letos potrebujemo kakih 80 milijonov investicijskih kreditov.«

»Da, doslej so bile obljube na edina moralna. Brez nič pa ne moreš trgati iz stene marmornatih blokov«, bi mu vpadel v besedo član upravnega odbora Milan.

Res je! Ogledal sem si kamnolom in vem, da je res tako. Kar začudil sem se, ko sem zvez-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Investicije v turizmu

Iz predračuna gostinske zbornice radovljškega okraja za leto 1954 je razvidno, da bodo v tem letu vložili v propagandne namene okoli 7.250.000 din. Propaganda je pomembna investicija v gostinstvu in turizmu, ker

brez nje ne bi nikdar povečali obiska naših turističnih krajev.

V preteklem letu sta gostinstvo in turizem v radovljškem okraju v okviru svoje zbornice vložila pomembne sredstva za propagando. Pripravili so prospket Gorenjske za leto 1953 in 1954. Slednji je bil dotiskan v 20 tisoč izvodih, in sicer v angleškem, nemškem in srbohrvatskem jeziku. Pred kratkim pa so dali v tisk tudi reliefno kartu radovljškega okraja, ki bo izdelana v šestbarvem tisku in bo izšla v 30.000 izvodih. To bo obenem ena prvorazrednih propagandnih izvodov. Razen omenjenih izdaj prospektov in reliefne karte so prispevali tudi reklame v mednarodni in državni hotelski vodič in v razne druge revije.

Kaj pa gospodarski položaj podjetij, katerih je v gostinstvu zbornici vključenih 149?

Vsa podjetja so zaključila poslovno leto še dokaj dobro, razen nekaj izjem, kot je n. pr.: hotel »Triglav« v Mojsstrani, kjer so zaradi nesposobnosti in malomarnega poslovanja zašli v težak položaj. Preteklo leto je obiskalo radovljški okraj 89.5

SE ZIVEMU SPOMENIK
Neka londonska občina bo sedanjemu predsedniku vlaže Churchillu postavila spomenik, ki ga bo bo izdelal znani kipar Oscar Nemon.

TRGOVINA Z DEVIZAMI

Finančni škandali, ki so jih povzročili voditelji liberalne stranke na Japonskem, bodo verjetno vplivali na sprejembo Japanske vlade. Jošda bo gotovo moral zamejati nekatere minstre, med njimi tudi zunanjega ministra, Okazaki, ker je njegov sin tudi zapleten v trgovino z devizami.

NI BIL UGRABLJEN

Lani obsojeni japonski vojnik trdi, da drugi sekretar sovjetskega veleposlaništva v Tokiu ni bil ugrabljen, temveč se je prostovoljno predal ameriškim oblastem. Izginuli diplomat je še vedno v Tokiu in Sovjeti to vedo. Ce bi Sovjeti mislili, da je bil ugrabljen, se ne bi zadovoljili s skromno intervencijo pri japonski policiji.

UJETNIKE VRAČAJO

Vlada Sovjetske zveze je obvestila italijansko vlado, da bodo na Dunaju izročili italijanskim predstavnikom nadaljnih 16 vojnih ujetnikov. Sredi januarja so repatriirali 18 italijanskih ujetnikov iz SZ.

POTRES

Zadnji hud potres v Mehiki je napravil v državi Chiačas veliko škode. Življence je izgubilo okrog 100 ljudi. Več o potresu ni znanega. ker je s prizadetim področjem prekinjena vsaka zveza.

KOREJO ZAPUSCAJO

V Indon. je pristala prva ladja, ki se vrača s Koreje z indijskimi vojaki, ki so nadzorovali vojne ujetnike. Glavnina čet pa bo prepečljana nazaj v Indijo te dni.

PAPEŽEVA BOLEZN

V vatikanskih krogih je papeževa bolezen, ki se je zadnje dni precej poslabšala. povzročila veliko vznemirjanje. Med kardinali so se že pričele intrige, kdo bo nasledil Pija XII. Pristaši sedanega papeža hočejo kanclirati vatikanskega podsekretarja Montinija, ki niti ni kardinal. Da je zmejšava večja, pa hočejo ameriški kardinali krog predlagati kardinala Spellmana, kar bi občutno omajalo italijanske pozicije v Katoliški cerkvi. Prihodnji konklave stegne biti zelo zanimiv zaradi nasledstvenih bojev.

Ob ustanovitvi 8-letke v Kranju

Po vojni se je pokazala potreba po dvigu izobrazbenih ravnila našega delovnega človeka. V zvezi s tem se je pojavila težnja, da bi si leherni naša državljani dovršili vsaj nižjo srednjo šolo. Zato so bile, kjer so bili le dani pogoji, povsod ustanovljene nižje gimnazije, hkrati pa se je povečalo število višjih. Prvi korak je bil s tem storjen in pokazalo se je, da je bil tudi koristen, ni pa povsem ustregel.

V nižjo gimnazijo so namreč prihajali skoraj vsi, ki so dovršili štiri razrede osnovne šole, naj so že nameravali nadaljevati študij na višji srednji šoli ali se posvetiti obrti, kmetijstvu in drugemu ročnemu delu. Naši šolniki so se trudili, da bi dali učencem v nižjih gimnazijah — enim zaključeno znanje za življence, drugim pa za študij v višjih razredih. To je še nekako šlo. Toda bilo je precej dijakov, ki so ob programske zahtevnosti in metodih dela na gimnaziji odpovedali in običali v prvem ali drugem razredu. Posledica je bila, da je zahtevnost na gimnaziji padala in da so dijaki premalo pripravljeni prihajali v višjo gimnazijo in v srednje strokovne šole, starši učencev, ki niso izdelovali, pa so bili vznemirjeni in so se jezili ali na otroke ali na profesore, eni celo na osnovnošolske učitelje, mnogi pa tudi na program. Oblast in prosvetni delavec sta se morala ob tem zamisliti, saj je šlo za mladino. Vprašanju je bilo treba priti do dna. Bolj in bolj je prihajala do izraza misel, naj gimnazija pripravlja dijake le za višji študij, za učence pa, ki kažejo večje zanimanje za ročno kot za gimnazialno šolsko delo, naj se osnuje šola, ki bo po načinu dela in programske zahtevnosti ustregla njih zanimanju in zmogljivosti. Nazadnje je dozorel sklep, naj se ustanove osmrazredne osnovne šole. Tudi prosvetna oblast v Kranju se je odločila za to rešitev in je že z drugim letosnjem polletjem ustanovila dve takši šoli: eno v Kranju, drugo v Strazišču, seveda za začetek le petih razredov, tako, da bomo v treh letih dobili dve popolni osmrazredni.

Osemrazredna osnova šola je nova pridobitev v sistemu našega šolstva. Zanimivo je, kako toplo so jo pozdravili premnogi starši, učitelji in profesorji, predvsem pa tudi dijaki. Za študij na njej se je prijavilo toliko prvošolcev, da je število

preraslo pričakovanja. To je dokaz, kako potrebna je bila reforma in kako visoko ceni naša javnost novo šolo.

Poudarim naj še, da so bili na to šolo nameščeni najboljši predmetni učitelji, tisti, ki so imeli na gimnaziji najboljše uspehe in imajo dolegljeno uspešno pedagoško praks.

Prestop učencev z gimnazije je bil čisto prestolj v in je bil izvršen le s privoltijo staršev. Seveda so prestolj tudi dijaki, ki v gimnaziji niso uspevali, toda ob drugačni metodi, ob drugem programu in okolju bodo uspešno delali, če bodo le resni in pridni. Brez dela in vneme pa ni uspeha nikjer.

(Nadaljevanje s 1. strani)

Kamnolom je še skoraj popolnoma zakrit. Ogorome sklope zemlje in ničvrednega kamna bo treba še odmetati, da bodo prišli do marmorja. Ko pa bodo enkrat prišli do marmorja in ga začeli izkorisčati, potem bodo morali začeti popravljati cesto do Hotavelj in oba mostova čez Voljaščico, da bosta sposobna za težek tovorni promet.

Vse to so nujne naloge, ki stoje pred kolektivom. O teh govorji vsak delavec. Sedaj iščejo kredit, da bodo lahko pošteno zamudili letošnje roke za krepite, ker jim bo vso dokumentacijo težko predložiti. Sele pred kratkim so namreč začeli zbirati razne podatke o kamnolomu in sestavljati družbeni plan. Vsega tega do sedaj, sploh niso imeli.

Ko smo razgovarjali o kreditih, je predsednik sindikalne podružnice pripomnil: »Mar ni dovolj velik porok za rentabilnost našega podjetja marmor?« Menda je imel prav. Ko sem poizvedoval o možnostih prodaje njihovih izdelkov, so mi po-kazali dopis beograjske »Građade«. V dopisu stoji, da je »Građade« pripravljena odkupiti od podjetja njihovo celotno letosnjo produkcijo. Za marmor se zanima tudi neko podjetje iz Bombaye v Indiji in potem se vrsta domačih odjemalcev.

Marmor je hvaležen material, z katerim je v svetu veliko površevanja, mi razlagajo direktor in člani upravnega odbora. »Kredit, ki bi ga naša podjetja dobilo, bi lahko prav hitro

Lesce nekdaj, danes in jutri . . .

Lesce so največje naselje v vlogu v gospodarstvu Lesc. Ko vozniki prevažali s pari konji Prešernovi pokrajini. S svojo o-srednjo lego na tej siroki ravni, z dobrimi prometnimi zvezami na vse strani, s širokimi travnikami, njivami in dobravami se Lesce uvrščajo med najlepše kraje v Sloveniji. Z Lesc je 20 minut peš hoda v Radovljico, 40 minut v Begunje ali na Blejski vrh v Urbo – Prešernovo – Ljubo vas domača. Z Lesc je krasen razgled na vrhove Karavank, na gozdnato Jelovico, zeleno Pokljuko in na skalnatne vrhove Julijskih Alp.

Leščani so se v starih časih v glavnem preživljali s poljedelstvom, živinorejo in prevozništvom. Cesta je igrala važno vlogo v gospodarstvu Lesc. Ko je proti koncu leta 1870 stekla gorenjska železnica, so za Lesce nastopili še boljši časi in leški kolodvor je imel veliko in pomembno gospodarsko zaledje. Ko je v Bohinju še cestna železarska obrta, so številni

trentobeni ali rogom, zgoraj v vozlu pa je bilo prostora za šest ali sedem oseb. S Pokljuke, Je-lovice in v vznožja Karavank pa so nešteči »furmani« vozili s hlodni in deskami visoko naložene vozove proti Lescam. Vzdolj postaje so bile vedno visoko naložene skladovnice desklipravljene za izvoz v južne kraje in v Italijo.

V Lescah so se cela desetletja stalno mudili lesni trgovci in prevzemalci lesa iz Italije. Ti so v naših krajih dobro živeli in kmalu obogateli. Po prvi svetovni vojni so šli odvod, spremni nanje pa so še ostali.

Kolodvor v Lescah je v tistih časih izkazoval tudi močan osebni promet. Iz vsega gorenjskega podeželja, z blejske in bohinjske kotline in z gorenjskimi brdami prihajali ljudje na kolodvor. Moja – sedaj že pokojna mati, mi je večkrat pravila, kako je bilo leta 1878, ko se je v Bosni in Hercegovini vnela vojska med Avstrijo in Turki. Seveda se takrat niso tepli s Turki avstrijski Nemci pač pa Slovenci, Hrvati in Srbi za avstrijske interese. Na kolodvoru v Lescah so se nekoga dne zbirali rezervisti iz vsega rudoviškega okraja. Z njimi so seveda prišle tudi njihove žene, dekleta in neveste. Zbirali so se ves dan. Proti večeru, ko se je blížal čas odhoda vlaka, pa so žene in dekleta zahtevali od postajnega načelnika, da jim dovoli, da smejo spremiti svoje može in fante do Ljubljane. Po daljšem prerekjanju je šef postaje to dovolil, toda pod pogojem da mobiliziranci zasedejo prvo polovicu vlaka, žene in dekleta pa drugi del. Vlak je potegnil v temno noč proti Ljubljani, vozovi, v katerih so bile žene in dekleta, pa so ostali na postaji. Nekdo jih je po naročilu neopaženo odklopil od onih voz, v katerih so bili vojaki.

(Konec prohodnjič.)

Milijoni v steni

vrnili, z razmeroma visokimi obrestmi.

Začeti je torej res treba, to se izplača. Začeti, začeti... To da kako? Tu se mi misli za vozljavo.

Spomnim se razgovora z mladim fantom, ki je popiral v go-stini, kjer sem večerjal. Je delavec v kamnolomu. Na poljan mi je pripovedoval, da je kronični pisanec. Skoda fanta, ki je drugače zelo simpatičen in bister. Z veliko vremena mi je pripovedoval o marmorju. Dejala je, da je ta presneti kamen vse njegovo življene – in vino seveda.

»Samo prav bo treba začeti. Zaenkrat ne gre, ker ni discipline, mi je dejal. Discipline manjka. Temu so krive razmere, ki so bile v podjetju do pred kratkim. Delavci so bili prepričeni sami sebi. Zanimivo je n. pr., da je v podjetju precej vajencev, ni pa bilo nikogar, ki bi jih učil. Sedaj so vajenci tukaj pred izpitom za kvalificiranega delavca, pa skoraj nič ne znajo. V podjetju imajo trenutno samo enega visokokvalificiranega delavca. Da vsega delno omilijo to težko situacijo, so poslali nekaj najboljših delavcev na kamnoseški tečaj v Ljubljano.

»V dveh mesecih je kolektiv narasel za skoraj 80 ljudi in to v mesecih, ko so pogoji za delo v kamnolomu najmanj ugodni, so mi pripovedovali. Nekote razmisljajo o tem, ker se mi zdi, da kljub samozavesti, s katero so mi to pripovedovali, vendarle nekaj prav. Je tak nagel porast števila za-

poslenih terjal logičen, naraven razvoj podjetja? Kaj, če niso začeli graditi podjetja pri repu, hiše pri slemenu? Morda sem preveč konservativ in ne morem slediti tempu delavljnih ljudi, polnih ustvarjalne energije.

Vendar ne morem mimo teh vprašanj. Ne vem, če niso prehitro začeli zaposljevati nove delavce, še preden lahko na osnovi dobrijega kredita ugotovite, koliko jih bodo pravzaprav rabil. Nad tem bi se moral začeti celotni kolektiv. Začeti bo treba iz temeljev. Ne bodo smeli dopustiti, da jih zanesajo pretirani načrti v svet iluzij. Tako se bodo izognili marsikak-snemu razočaranju.

Ne trdim, da njihovi načrti niso dobri. Samo računalni je treba z realnimi možnostmi. Počasi bo prišlo vse na vrsto. Regulacija Voljaščice, da, celo elektrarno na Voljaščici in lastni drobilec bodo dobili in vse drugo...

Včeraj sem bil prvič v Hotavelj. Ko sem se razgledoval po vasi, sem mimogrede povprašal za ime rečice, ki teče skozi vas. Povedali so mi, da je to Hotaveljščica, vendar samo do Voljak. Od tam dalje je Voljaščica...

Se predno bo izbrisano z zemljevidu Srednje Brdo, ki hrani v svojih nedrh hotaveljski marmor, bo tod drugače. Morda nič več tako idilično, a vendar lep in srečnejšo. Samo času pa moramo vendarle pustiti čas.

sektor Stol in se nastanil na Poljski planini. Toda čez par dni, dne 10. avgusta, je skupina Nemcov in belogradistov štab napadla in požgala hlevne na Poljski planini in Planinci. v borbi, ki je trajala s presledki več dan, so imeli Nemci več mrtvih in ranjenih, medtem ko je bil od naših ranjen le tovarš Andrej. Po napadu se je štab priključil III. bataljonu Gorenjskega odreda in tam ostal več dni, potem pa odšel nazaj na sektor Loma, kjer pa je bil že tretji dan po prihodu napaden. Vsi bori od ožjega štaba do zadnjega strelnca so se v tem boju izkazali. Ker je bil teren pod Storžičem že preveč kompromitiran, se je štab odreda premaknil na Konjščico in prespal pri bataljonu, potem pa odšel nazaj na sektor Stol in se nastanil v Dragi nasproti gradu Kamen v že pripravljenem taborišču. V tem času so se mudili dva kralji na štabu odreda angleški oficirji, člani angleške vojaške misije, ki so potovali na Korisko.

Era največjih in najuspešnejših akcij odreda v tem času je bilo, iztrjenje vojaškega transportnega vlaka med postajama Škofja Loka – Zabnica, kjer je stodvajset sovražnih vojakov izgubilo življene.

II.

KOKRŠKI ODRED

5. Maščevalci

Ves mesec avgusta je potekal v znamenju priprav za razformiranje Gorenjskega odreda, ustanovitev Škofjeloškega in obnovitev Kokrškega odreda. Dejansko sta bila dva vrzoka, da je prišlo do ukinitve enotnega odreda v tem delu Slovenije. Prvi vrzok je bil preobsežno operativno področje, ki je segalo od izviru Save do Ljubljane, torej na teritoriju vse Gorenjske. Štab odreda ni bil v stanju kontrollirati, dajati navodila in pomoč vsem enotam, ki so bile raztresene širom po Gorenjski. V letu 1944 ali je preostavljeno stopilo v gorenjske bataljone 3375 novih borcev, ki so bili deloma vključeni v enote na Gorenjskem, deloma pa poslani v IX. Korpus NOV in POJ. Enote so postajale v vsakem dnevu večje in to je bil drugi, morda še važnejši razlog za formiranje dveh odredov. To je bil poleg že navedenih razlogov tudi polnoma politično-vojaški manever, ki je meril na to, da zmede sovražnike, zagotovi uspeh in zmanjša izgube. Zgodovinski datum, 30. avgust 1944, pomeni obnovitev Kokrškega odreda.

IVO PORENTA - VOJKO

NA POTI VSVOBODO

Stab I. bataljona Kokrškega odreda

V tem kritičnem položaju je štab izdelal orožja uporabljali tudi tanke, oklopne avtomobile, izvidniška letala in topove. Operacije je vodil nemški polkovnik, izgube pa so bile sledete: enajst mrtvih in osem težko ranjenih. Enoto Gorenjskega odreda so imeli ranjene enega tovarša. Pet dni po končanih bojih v smledniških gozdovih je stopil v akcijo drugi minerski vod. Osemnajst tovaršev je med 17. in 18. uro napadel na cesti Tržič – Begunje pri vasi Palovče dva kamiona, na katerih se je vozilo dvanajst Nemcev in belogradistov. Oba kamiona sta se ob napadu prevrnila pod cesto, kasneje pa, ko so ju bori s smelim jurišem zasuli z bombami, tudi zgorela. Moštvo je bilo deloma pobito, deloma pa je zgorelo. Pri tem sta bila zaplenjena dva mitraljeza »sarca«, dve napadni pištolji, šest pušk, ena pištolja, šest bomb,

Brez vodnikov, v popolni temi in nevihti se je kolona borcev držeč se za roke, pomikala po gozdu proti vasi Repnje, kjer je nameravala potoliči zasedeno in z nepreklenjeno maršem dosegla gozdove pri Komendi. S puško v roki so se trudne, mokre in lačne enote pomikale med vasema Bukovica in Vodice in zjutraj prešle Komendo. Sovražnik je iz postojanke v Komendi opazoval premik naših enot po cesti, toda ni odprl ognja, ker verjetno ni mogel ugotoviti ali so trupe nemške ali partizanske.

15. junija ob deveti uri sta bataljona prispevala v Komendski Dobravo, kjer ni bilo več možnosti obkoljevanja in kamor sovražnik izmučenim borcem ni več sledil.

Videli smo več življenja, kot ga je delu dal avtor

Vejnovičev „Evinokcij“ v Prešernovem gledališču

Amerikanec Niko bahaško stresa denar med vaške otroke

Huda vinogradniška kriza, ko je trtna už uničila doljeniške vinograde, je sprožila veliko izseljevanje slovenskega življa v Združeno državo. V tej dobi, konec 19. stoletja, je napisal nek mohorjanski pisatelj ljudsko povest »Ne v Ameriko«, kjer v slogu indijanerje in s slikanjem črnega na črno odvrača ljudi od emigracije, kar da bi obubožani slovenski kmeti komaj čakal, kdaj se bo odtrgal od domača zemlje. Nekako ob istem času, ko je začel parni vijak izpodrivati jadro, ju je večji val emigracije preplavil Hrvatsko Primorje, stoke in Dalmacijo, zajel in odnesel spavperizirane ribiče in bordanje in jih odlagal na atlantski in tihomorski obale obeh Amerik ter zanašal tja v Avstralijo in Novo Zelandijo. To, dalmatinsko emigracijo svari Ivo Vojnovič pred izseljevajem. Umetniško močno in predrljivo obravnava ta problem v sporednem dejanju svoje drame »Evinokcij«. Družbeno kritično pa pogled pisatelja ne sega globlje od analize primivnega mohorjanskega piscarja malo let za »Evinokcijem« nastopi Ivan Cankar, ki v dramatičnem slikanju propada obubožanega in sproleteriziranega kmeta odkriva jedro družbenih nasprotij v času porajanja kapitalizma v tem okolju in to v stilno čistiji realistični obliki kot Vojnovič. Res je sicer Dubrovčan v gnetenju dramatske emote spretnejši, teatrsko bolj učinkovit od Cankarja, tako pa tudi manj živiljenjski. Sicer pa tehnično grobarjeva matica ni niti manjša nerodnost, kot Bernotova puška. Zalostna prednost Cankarjeva je v tem, da je družbena nasprotija in njih nastek, bedo, doživila sam, saj ga je spremjalna od trenutka, ko se je otrok zavedel, pa tja v zadnjem dni življenja, dubrovniški plemič pa siromaštvo sicer sočuvoval, poznal pa ga je le z distanco.

Plastično in z bogato paletto sklani pristaniški proletariat in njegovo — v drami le obrobo — živiljenjsko usodo uporablja pesnik le za ustvarjanje potrebnega vzdusja melodramski zdobji materje Jele. Ta zdobja je tako teatralična, z nesklino simboliko natprana, njen junakinja sentimentalno zgovernana, tragični razplet psihološko slabo utemeljen, da preseže, kako malo je na avtorja vplival Ibsen, ki v tej dobi suvereno obvlada evropski oder. Pač pa je v tej drami jasno upazen vpliv romantično-veristične italijanske opere tega

Tudi za kapitana Frana imamo dvojno zasedbo. Nace Reš je dal kantorskega nasilnika, ki mu res pristoji naziv morski razbojnik, Marijan Dolinar pa ujedljivega starca, ki je popadljiv iz zavesti lastne nemoči. Obra se v svoji igri poslužuje klišča, ki je pri Dolinaru močnejše viden.

Erženov mojster Ivo, naraven in preprost med preprostimi, se v Jelini zgodbi vidno lomi med svojim, v psihološki realizem usmerjenim hotenjem in podprtanjem režiserjevi volji.

Anica je izmed vseh oseb te drame najbolj popolna kopija preganjane nedolnosti in solzave melodrame. Nada Bavda zveva se je močno trudila (in ne zmeraj brezuspešno), da bi tej papirnatih figur vzdihnila nekaj

časa. Konstrukcijsko je najšibčivega, človeškega čustvovanja, in naivna kmečka fanta, ki ko je to v scenah z Ivom, dobra je tudi njena paščnost ob Amerikaniku Niku.

Lep odrski lik je postavil France Trefalt kot slepi Vlaho. Izrazno vezan v igri slepca se je moral odreči običajnim izraznim sredstvom geste in milice, ki zaradi pogostega nastopanja na odru v podobnih znacajah postajajo že stereotipna, kar je sploh neprijetnost majhnega ansambla. V tovem slepcu smo čutili, da mu je postal altruizem življenja vsebine, ki ga rešuje pred obupom in zagrenjenostjo. Ne glede na to pa je Vlaho v organski gradnji drame nepotreben.

Dubrovniški proletariat je na našem odru živo zadidal. V zunanjosti in igralsko prav originalen lik je ustvarila Klio Pismensko so se majale hiše in Mavcerjeva s svojo poštarico Perne.

Osnutke za sceno je pripravil akad. slikar Maks Kavčič. Dočim so notranjosti ugajale, so učinkovali eksteriori ploskovito.

Svoj delež pri tem nosi tudi osvetljjava. Tehnična služba to-

krat ni bila tako skrbna, kot običajno in kot v poklicnem te-

atru mora biti. Prav po svet-

cu pismensko so se majale hiše in drevesa.

Prizor iz 1. dejanja: mati Jele (A. Hlebecetova), Anica (N. Bavdaževa) in Ivo (J. Eržen).

Mario. Zadirača Kate iz branjarije in njen mož Pavo (Mara) dvoje zanimivih dejstev. Umet-Cernetova in Mirko Cegnar) sta nisko težišče večine igralcev v tem ansamblu je zavestno ustrezeno k realističnemu odrskemu izrazu. To je prvo, drugo je Luka L. Stiglica (v skrbno izdelani maski) ter Jože Pristov kot pristaniški delavec so igralskemu značaju več življenja, kot ga je vdihnil vanj avtor. Naj ne bo osamljena lastovica.

Bogdan Fajon sta bila nerodna

Predstava nam je pokazala dvoje zanimivih dejstev. Umet-Cernetova in Mirko Cegnar) sta raskave površine odkrivala tem ansamblu je zavestno ustrezeno k realističnemu odrskemu izrazu. To je prvo, drugo je Luka L. Stiglica (v skrbno izdelani maski) ter Jože Pristov kot pristaniški delavec so igralskemu značaju več življenja, kot ga je vdihnil vanj avtor. Naj ne bo osamljena lastovica.

B. Predstava nam je pokazala

Burna debata med odborniki in članji Kultурno umetniškega društva, ki je sprožil članek, objavljen v tem časopisu v eni izmed prejšnjih številk, je razčistila položaj med članji in odborniki našega društva. Duhovni prizadetih in neprizadetih odbornikov so se pomirili; nasveti in očitki so se potlačili v malih; in tako teče kulturno življenje na Visokem zopet normalno pot.

Ta članek mi je zdrsnil izpodperesa natanko tri dni po občnem zboru našega društva, ki je bil letos 28. januarja. Na tem zboru (bil je to prvi pravi občni zbor) smo imeli priliko pretresti uspehe in neuspehe ter napake našega mladega, še ne polnoma razvitega društva.

Klub težavam, s katerimi se mora boriti še razvijoče se društvo, nam je uspelo pritegniti kar precej ljudi; ker pa

državno obsegajo tri vasi, Visoko, Milje in Luže, moramo v članstvu pritegniti še več ljudi.

Največ članov je iz vrst mladih; manj je starejših. Velik

uspeh smo dosegli tudi v povezovanju s člani iz drugih društev ter v sodelovanju med posameznimi vasmi.

S tem smo močno oslabili — vsaj v naši okolici — nit trdovratnega lokalnega patriotizma, ki med nekaterimi vasmi še vedno bujno evete. Tudi administrativno delo bomo izboljšali. Doslej nismo imeli praktično ničesar. Nismo vodili delovodnika; dopisi so bili neregistrirani in raztreseni po raznih mapah; kronike društva nismo poznali — prvi začetki o tem so že tu; sedaj ima-

mo končno že svojo štampiljko, žena in otrok nismo pozabili: pravzaprav kar dve: eno pravo, in očitki so se potlačili v malih;

in tako teče kulturno življenje na Visokem zopet normalno pot.

Ta članek mi je zdrsnil izpodperesa natanko tri dni po občnem zboru našega društva, ki je bil letos 28. januarja. Na tem zboru (bil je to prvi pravi občni zbor) smo imeli priliko pretresti uspehe in neuspehe ter napake našega mladega, še ne polnoma razvitega društva.

Klub težavam, s katerimi se mora boriti še razvijoče se društvo, nam je uspelo pritegniti kar precej ljudi; ker pa

državno obsegajo tri vasi, Visoko, Milje in Luže, moramo v članstvu pritegniti še več ljudi.

Največ članov je iz vrst mladih; manj je starejših. Velik

uspeh smo dosegli tudi v povezovanju s člani iz drugih društev ter v sodelovanju med posameznimi vasmi.

S tem smo močno oslabili — vsaj v naši

okolici — nit trdovratnega lokalnega patriotizma, ki med nekaterimi vasmi še vedno bujno

evete. Tudi administrativno delo bomo izboljšali. Doslej nismo imeli praktično ničesar. Nismo vodili delovodnika; dopisi so bili neregistrirani in raztreseni po raznih mapah; kronike društva nismo poznali — prvi začetki o tem so že tu; sedaj ima-

mo končno že svojo štampiljko, žena in otrok nismo pozabili:

naši mladi naraščaj, ki je v društvu močno zastopan, je zaigral

M. Komanove igrico: Sestrin varuh. Sezono 1952-53 smo zaključili s sklepom, da bomo v jeseni uprizorili F. Žižkovo Mi-

klevo Zalo.

Poletje je minilo v pripravah za to igro. Potrebna je bila

namreč popolna scena zanje. Klub zaprekam, ki se pojavitajo ob študiranju tako zahtevne

delo z ansambalom nepopolnih igralcev, instrumentalistov in pevcev, smo uspeli — po divji

zajagi za obliko — da smo delo

2. januarja letos postavili na

oder. Ogromen obisk dokazuje,

da je ta splošno znana ljudska drama uspela. K uspehu pa so mnogo pripomogli igralci, ki so

bili dokaj posrečeno izbrani.

Poročilo blagajnika je bilo

kratko; dalo pa nam je splošno

sliko o gibanju denarja v našem

društvu. Statični, neekonomični,

nizki odri starih prosvetnih domov

so se v splošnem umaknili

novim visokim, praktičnim

odrom. Zahteva takega odra pa

so neprimerno večje. Svetlobni

park z reflektorji, zavesne, gibljive

ve kulisce in podobno, zahteva

jo vedno novih dopolnil in za to

je treba denarja. Prav to pa

našo blagajno občutno črpa.

Klub temu, da imamo že prvo polovico sezone 30%, več

Kulturno pismo iz Žirovnice

Največ uspeha ima Ljudska knjižnica

Le malokdaj se oglasimo iz veseloga: »Lažnivec, ki jo je Žirovnice. Zato pa ni rečeno, najprej dvakrat uprizorila do na kulturnem polju nismo ma, sedaj pa gostuje z njo po sosednjih odrh (Gorje, Mošnje idr.).

Clanji »Svobode« iz Žirovnice so v zadnjem času pokazali veselje do petja. Pod vodstvom svojega pevovodje so naštudirali Vodopivčeve spevoglivo »Kovačev študent«. Ko so se z njim predstavili v Žirovnici, so zapeli za uvod štiri pesmi, ob ponovitvi igre na Breznicu pa kar osem. Poslušalem bi zelo ustregli, če bi med njimi zapeli nekaj paratizanskih pesmi in kako sodobno pesem o delu.

Gospodarjeva vila na odru marljivo vadi v sodeluje pri vseh javnih proslavah in prireditvah. Odsek se bori z mrazom, ker niti na odru niti v dvorani ni zadostno poskrbljeno za toplo, ki je predpogoj za pridobitev požrtvovalnih igralcev.

Društvo si je oskrbelo s pomočjo občine tudi lep horizont iz platna, ob katerem bo mogoče postavljati sodobne scene.

Na svojem letnem občnem zboru, ki so se ga člani udeležili v lepem številu, so mnogo debatirali o idejni programu, tu je prišlo na dan tudi trenje, ki ga povzroča skupina, ki bira igrala odmledne igre, kot so »Krioprivrednik« in »Revček Andrejček«, ki s sodobnim življenjem nimajo nič skupnega.

Najbolj uspeva Ljudska knjižnica (KUD odsek), ki veča krog bralcev in število knjig. Prema- lo pozornosti pa ji posvečajo go- spodarske ustanove, posebno največje podjetje hidrocentrala Moste in vse organizacije.

Iz Radomeli

V režiji znanega prosvetnega delavca tov. Cirila Gostiša je prosvetno društvo Radomelje pri Kamniku na domačem odru že trlikrat uprizorilo pravljicno igro »Pepelko«, to nedeljo pa je gostovalo v Kamniku in doseglo lep uspeh na nabito polni dvorani.

Iz Radovljice

Ljudska univerza v Radovljici je v ponedeljek zvečer počastila spomin 105. občince smrtil pesnika dr. Franceta Prešerena z literarnim večerom, na katerem smo sodelovali književniki dr. Ferdo Kozak, Vida Tauferjeva, Karel Grabeljšek in Tone Pavček iz Ljubljane. Tov. dr. Ferdo Kozak je v lepem govoru orisal lik in delo našega največjega pesnika, revolucionarja in napovedovalca naših letjih dnevi. Za tem so brali odmike svojih del Vida Tauferjeva, Karel Grabeljšek, Tone Pavček in dr. Ferdo Kozak. Lep spominški večer, ki se ga je udeležilo nad 300 ljudi, je zaključil peski zbor iz Radovljice, ki je ubranil zapel dve Prešernovi in nekaj drugih pesmi.

LEP USPEH »VESNE«

V mestnem kino gledališču v Radovljici so v minulem tednu predvajali slovenski film »Vesna«, katerega je pri devetih predstavah obiskalo nad 3800 oseb. Film je privabil ljudi tudi iz oddaljenih vasi in med njimi celo stare ženice in očance, ki si še niso nikoli ogledali nobenega filmske predstave.

Tako kulturno povezavo mesta in podeželja moramo najtoplje pozdraviti. Prostorna dvorana kamniškega kulturnega doma je bila to pot premajhna in mnogo ljudi je moralno oditi brez vstopnic. Prav je, da ob takih prililkah, ko je treba dati priznanje nastopajoči mladini ali pa ustrezni našim mladim gledalcem (ob prihodu dedka Mraza, ob narodnih proslavah in dežih) dovolj upravna Doma tudi zasedbo stojisč, saj je v dvorani še dovolj prostora.

Predvno predstvo je dalo razrešnico staremu odroru; dekor je bil v redu; naloga, ki jih je odror prevzel v preteklem letu, so bile opravljene, čeprav nekatera še v zadnjih dneh pred občnim zborom. (Nedröm, da je imel pri tem vpliv bivši članek). Po volitvah novega odrora smo se dal

STVARI ŽIVJE

Zima je bila od nekdaj velik sovražnik človeštva. To pa je bilo v tisti dobi, ko še ni bilo industrije, ko je bilo segrevanje človeških bivališč zelo primitivno; tedaj, ko so bile hiše zelo slabo grajene in rudnikov še nihče ni izkorisčal. Poleg tega pa so bile zime, kot to trdijo zgodovinarji, tudi veliko bolj ostre kot danes. Velikokrat se je zgordilo, da je led na rekah odnesel mostove ali pa kar celo naselja ob obali. Po vsej Evropi so po cestah ležali mrtli, ki jim je mraz pretregal življenje. Oglejmo si, kaj pravijo kroničarji o hudi zimah v preteklosti.

Leta 544 in 547 so bile zime tako ostre in mraz tako stra-

Taka zima se je ponovila v Parizu 1544. leta. Mraz je bil tako hud, da so gostilnčarji s sekirami sekali sodove in potem zmrzljeno vino prodajali kar na kilograme. V 17. stoletju, kot izgleda, ni bilo tako hudi zim; šele 1776. leta se je zopet pojavil mraz, temperaturo je padla pod 30 stopinj. Seina je zmrznila po vsem svojem toku in nosila ogromne količine ledu v morje, tako da je bila morska površina pokrita z ledom 8 km na široko. Kljub vsem varnostnim ukrepom so poštne kočije zmrznile s konji in potniki vred kar sredi ceste.

Zgodovinsko znana je strašna zima 1812. leta, ki je mnogo doprinesla k porazu Napoleona

šne, da so bili prebivalci prepričani, da se svetu bliža konec zaradi ledu, mraza in snega. Po vseh zahodnoevropskih vekotih je bil led debel več kot en meter, ptice niso mogle več letati in so iskale zavetja v človeških naseljih. Leta 1124 je bila v zapadni Evropi zopet strašna zima. Zapisano je ostalo, da so v nekem kraju jegulje zapustile ribnike in poiskale zavetja v sasch. Francoski kroničarji pravijo, da je bila leta 1.6. v severozahodni Franciji taka zima, ki je do tedaj še nikoli niso doživelj. Na tisoče in tisoče trupel je ležalo vseporosod raztresenih, nihče jih ni pokopeval, kajti zemlje ni bilo mogoče kopati, bila je trda kot diamanti. Vasi so bile vkovane v led, ki je tedaj odnesel poznani Novi most in več hiš okoli njega.

Take so torej bile zime v preteklosti in letošnji mraz jim je precej podoben. Vendar se je oster polarni mraz, ki je vdrli tudi v naše kraje, pričel že umikati in ozračje se počasi segrevati. Kljub temu pa v Franciji še vedno zabeležijo smrtne primere zaradi mraza. V največji meri so to brezposelnii brezdomci, ki kljub hudemu mrazu morejo tavati po ulicah, ker nimajo nikjer prostora, da bi se vsaj malo pogreti.

V Rusiji. Tedne in tedne je bila temperatura izpod minus 27 stopinj. Na deset in deset tisoč njegovih vojakov je našlo na russki stepi smrt. Zanimivo je, da je bila zima 1941 — 42, ko je Hitler bil pred Moskvo, še hujša in temperatura še nižja; na topomeru so zabeležili minus 50 stopinj.

Največja puščava je prav go-tov Sahara, ki leži v severni Afriki. Obsega natanj kot 6 milijonov kvadratnih kilometrov. Na prvi pogled človeško oko ne vidi prav nič drugega kot samo pesek, ki je strašno razbeljen. Tropsko sonce z vso močjo pripeka in gorje potniku, ki je zgrešil smer in mu je zmanjšalo vode. Zanj ni več rešitve.

Vendar je le prvi vtis v Sahari tako grozoten. Velik del Sa-

hara ni popolnoma brez rastlinstva. Trdo travo in bodičasto grmičje najdemo v številnih predelih te ogromne pustinje. Kjer je talna voda blizu površine, pa najdemo bujne oaze, v katerih rastejo dateljne palme. Te oaze pa so večkrat izpostavljene peščenim viharjem samumom in pogosto po divjanju takega viharja oaza izgine — pokril jo je večni pesek. Tudi kameno sol so v Sahari že našli, povsod med puščavskim pe-

škodom.

Danes vozijo po Josemitski dolini številni avtomobili. Zgradili so hoteli in bencinske postaje. Obiskovalcem so preskrbeli prav vso udobnost. Seveda so te gradnje škodovale lepoti samega kraja. Zato pa pravi potnik in obiskovalec natovori svojo prtljago na malo mulo in gre taborit daleč v notranjost Josemitske doline, v pravo divjino.

John Mouire je prišel v Kalifornijo 1868. leta. Kmalu po svojem prihodu se je peš napotil v Josemitsko dolino, za katere lepote je že preje slišal. Dolina mu je tako ugašala, da je v njej preživel pet let in proučeval njeni lepote ter nabiral moč za nadaljnje delo. Uvidel je, da je treba dolino zaradi izrednih lepot obvarovati še poznejšim rodom. Zato pa je bila potrebna zokonska zaščita. V tej dobi je Kalifornija vedno bolj privlačila številne izseljence. Zivinoreja se je vedno bolj razvijala. Ta kraj je zelo bogat po naravnih lepotah, jezerih, vodopadih, od katerih je eden visok 500 metrov, prekrasnih gozdovih, v katerih rastejo velikanski sekvoje.

John Mouire je prišel v Kalifornijo 1868. leta. Kmalu po svojem prihodu se je peš napotil v Josemitsko dolino, za katere lepote je že preje slišal. Dolina mu je tako ugašala, da je v njej preživel pet let in proučeval njeni lepote ter nabiral moč za nadaljnje delo. Uvidel je, da je treba dolino zaradi izrednih lepot obvarovati še poznejšim rodom. Zato pa je bila potrebna zokonska zaščita. V tej dobi je Kalifornija vedno bolj privlačila številne izseljence. Zivinoreja se je vedno bolj razvijala. Ta kraj je zelo bogat po naravnih lepotah, jezerih, vodopadih, od katerih je eden visok 500 metrov, prekrasnih gozdovih, v katerih rastejo velikanski sekvoje.

To je bil šele prvi korak. Novoustanovljeni park je imel veliko sovražnikov. Prvi so na

zemlji parka dalje sekali in

line pa so kongres pošljali peticije, naj se zaščiteno ozemlje

zmanjša ali pa sploh ukine. Proti prvim škodljivcem je uprava parka dobila posebno policijo na konjih. Proti vsem škodljivcem pa je vodil najstrenjsko borbo sam Mouire in člani planinskega društva, ki ga je prav tako on osnoval. Nacionalni park ne samo, da ni bil ukinjen, ampak se je tekom let njegova površina povečala za približno 10.000 hektarjev.

Danes vozijo po Josemitski dolini številni avtomobili. Zgradili so hoteli in bencinske postaje. Obiskovalcem so preskrbeli prav vso udobnost. Seveda so te gradnje škodovale lepoti samega kraja. Zato pa pravi potnik in obiskovalec natovori svojo prtljago na malo mulo in gre taborit daleč v notranjost Josemitske doline, v pravo divjino.

Nekaj nasvetov pri nakupu smuči

Ze marsikateri kupovalec bilo dosti, posebno pri nepočutnih kupovalcih. Prva in zelo neprjetna napaka je na krivini; smučka je umazljena postrani, četudi zelo malo, vendar zadošča, da vleče na stran. To napako je težko takoj opaziti, ker se napravi še le, ko je smučka že na pol izgotovljena. Seveda pri kakih lepljenih tega ne bomo dobili.

Pregled potrebno mesto je tudi žleb, ki pogosto zakriva načelo, ki smočka že na pol izgotovljena. Smučka ni telata drseti naravnost in je vedno uhajala čez drugo. Skoraj na vsakem ovinku je bil na tleh in padal tudi na lahkih terenih. Nazadnje pa mu je smučka še počila na veliki grči. Vse nezgode in nesreče je pripisoval svoji nerodnosti. V resnic pa ni bilo tako. Smučka je bila kar posejana z mnogimi grčami, kar se pa seveda ni videlo, ker jih je prekril lak. Krivina je bila postrani in letnice niso bile vzporedne. Takih primerov je

koncu smučke, ne predstavlja nobene ovire. Drugače pa je, če je na krivini, ki pogosto najbolj trpi. Vedno si v nevarnosti da se ti ne bo tam zlomila.

Za dobro smučko so važne tudi letnice, ki naj bodo čim sirske in morajo potekati ravno po ploskvi. Ne smejo tudi nikjer izginuti v notranjost, ker se smuči tam lahko zlomijo.

Povrh vsega tega pa morajo biti smuči tudi dovolj prožne, kajti prožna smučka bo veliko bolj smuči. Ce je rob žleba trle za par milimetrov zavit, te da pri smuku že lahko ovira.

Tretja nadloga pa so grče. Smuči brez grče je težko dobiti. Toda tu moramo še upoštevati kraj in velikost grče. Na primer, če je grča kje na

nju, bolje kupiti za nekaj sto dinarjev dražje smuči, ker bo do dalj časa obdržale lepoto in prožnost. Pri nakupu bodimo čim bolj pazljivi.

Zato je, vsaj po mojem mnenju, bolje kupiti za nekaj sto dinarjev dražje smuči, ker bo do dalj časa obdržale lepoto in prožnost. Pri nakupu bodimo čim bolj pazljivi.

Na primer, če je grča kje na

Pljučni rak

in bolezni
krvnih
obtočil

V novejšem času postaja čedalje bolj jasna zveza med kajenjem tobaka in bolezni, kakor so pljučni rak ter obtočil.

Posebno ostro so zagovarjali to mnenje vodilni strokovnjaki na velikem letnem sestanku newyorskih zdravnikov, ki je bil lani v decembri. Sestanek je prav pomemben tudi za nevrologijake, ker so se vsi zdravstveni raziskovalci popolnoma strinjali v tem, da je resnično kajenje, ne pa kaki drugi faktorji okolja, povzročilo velik porast primerov pljučnega raka pri moških, kar je razvidno iz bolezenskih statistik za zadnjih dvajset let.

ZDRAVNIKI SVARIJO

Dr. A. Ochsner, kirurg, je na omenjenem sestanku dejal, da mislijo zdravstveni delavci na možnost zdecimiranja moškega prebivalstva Združenih držav v naslednjem petdesetletju zaradi pljučnega raka — tako se ne bo kajenje v bodoče bolj omejilo. Upremo se lahko le tako, da odstranimo povzročitelja raka iz tobaka. Le-ta danes še ni poznan; menijo, da je rakotvorna neka snov v tobaci žilindri.

Iz drugih poročil sledi, da je nikotin iz tobacnega dima najbrž važen vzrok za mnoga obolenja srca in krvnih žil. Strasti, ki kažejo na to, da je kajenje v bodoče bolj omejilo.

Cetroti poročilo ponavlja, da pomeni kajenje za bolnike s cirkulacijskimi motnjami smrtno nevarnost.

J. K.

Cigarete so nevarnejše od pipe ali cigar, ker se po navadi le cigaretni dim vdihuje. Seveda je nasprotno jasna povezava med rakom ustnic, jezika in ust pa med kajenjem pipe, cigare in cigaret.

J. K.

Cigarete so nevarnejše od pipe ali cigar, ker se po navadi le cigaretni dim vdihuje. Seveda je nasprotno jasna povezava med rakom ustnic, jezika in ust pa med kajenjem pipe, cigare in cigaret.

CINEMAN SNEMA »OKLAHOMO«

Po velikih uspehih, ki jih je imel s filmi »Točno opoldne« in »Od sedanjosti do večnosti«, se poznani režiser Fred Corman pripravlja za snemanje novega filma. Proti svojemu običaju bo tokrat snemal glasbeni film po znani opereti »Oklahome«. Film bo imel še eno posebnost: posnet bo na širokem traku (navadni filmi so posneti na 35 mm traku, ta bo širok 65 mm). Ta način snemanja, imenujemo »magnaskop« je boljši kot cinemaskope.

NAS ROJAK V NOVI VLOGI

Popularni Jugoslov Karl Malden (Mladen Sekulović), dobitnik Oscarja in nosilec ene glavnih vlog v filmu »Tramvaj poželenj«, je zopet dobil novo veliko vlogo. Igra v plastičnem filmu »Umor v ulici Morg«, posnetem po znaniem delu pisatelja E. A. Poea, ki je prevedeno tudi na naš jezik. Za Maldena trdijo, da je danes eden najboljših karakternih igralcev v Hollywoodu.

CINEMAN SNEMA »OKLAHOMO«

Po velikih uspehih, ki jih je imel s filmi »Točno opoldne« in »Od sedanjosti do večnosti«, se poznani režiser Fred Corman pripravlja za snemanje novega filma. Proti svojemu običaju bo tokrat snemal glasbeni film po znani opereti »Oklahome«. Film bo imel še eno posebnost: posnet bo na širokem traku (navadni filmi so posneti na 35 mm traku, ta bo širok 65 mm). Ta način snemanja, imenujemo »magnaskop« je boljši kot cinemaskope.

Skozi pusto Saharo, ki pa vendarle ni tako pusta

skom je je dovolj. Ostala je od tedaj, ko je te predele še pokrivalo morje. Tudi nafta ni neznama v tej deželi. Na več krajinah so jo že našli. Tudi v Sahari. V Egiptu in južni Tripolitaniji so glavni izvori afriške nafta.

Kako pa je z vodo v tej pusti delželi večnega peska? Od česa živi dober milijon prebivalcev Sahare, ki izkorisča redko puščavsko vodo?

Nad Saharo je dejevje zelo nereden in redke pojave. Ko pa dež enkrat pada, različno rastlinsko semenje, ki leži morda leta in leta v pesku, prične hitro kleti. Razvije se cel rastlinski svet, ki pa že v mekaj tehnici usahne. Vendar v pesku še vedno ostane semena. Čez leta, ko zopet enkrat dežuje, pa se ista skupina dovolj. Ostala je od tedaj, ko je te predele še pokrivalo morje. Tudi nafta ni neznama v tej deželi. Na več krajinah so jo že našli. Tudi v Sahari. V Egiptu in južni Tripolitaniji so glavni izvori afriške nafta.

Kako pa je z vodo v tej pusti delželi večnega peska? Od česa živi dober milijon prebivalcev Sahare, ki je večje kot Francija. Izračunali so, da je najmanj 60 bilijonov prestorninskih metrov vode. Prav tako so izračunali, da v to jezero vsako leto priteče okoli pet milijard kubinskih metrov vode. Strokovnjaki menijo, da je trajalo vsaj 12 tisoč let, preden je ta ogromna podzemna cisterna napolnila s toliko količino vodo, kot jo ima danes. Z Arapskimi studenti so do sedaj izpravili prav neznan del te ogromne zaloge vode. Če bi lahko, potem bi se prav gotovo spremenilo obličeje te pokrajine. Iz puščave bi nastala rodovitna pokrajina.

Danes nesvobodnim afriškim plemenom belli kolonizatorji pomagajo z modernimi tehničnimi sredstvi, da čim laže pridejo do vode, ki jim je za življenje neujemno potrebna. Vendar pa pomoč samo tako velika, kolikor koristi tudi belcem. Z nacionačno osvoboditvijo in z razvojem proizvodnjalnih sil ljudstva na črnega kontinenta pa bodo do veliko večji pogoji in večje možnosti za izkoriščanje nečrpnih zalog podzemne vode. Na ta način se bo tudi gospodarski strukturi tamkajšnje zemlje znatno spremenila.

Danes nesvobodnim afriškim plemenom belli kolonizatorji pomagajo z modernimi tehničnimi sredstvi, da čim laže pridejo do vode, ki jim je za življenje neujemno potrebna. Vendar pa pomoč samo tako velika, kolikor koristi tudi belcem. Z nacionačno osvoboditvijo in z razvojem proizvodnjalnih sil ljudstva na črnega kontinenta pa bodo do veliko večji pogoji in večje možnosti za izkoriščanje nečrpnih zalog podzemne vode. Na ta način se bo tudi gospodarski strukturi tamkajšnje zemlje znatno spremenila.

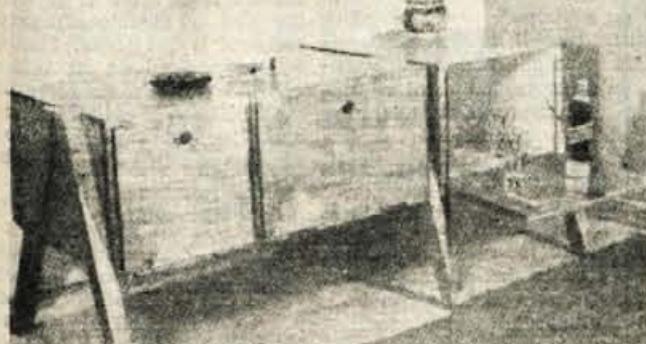
Zračenje stanovanja

Izvir vsega neprijetnega duha v stanovanju je kuhinja, zato ne smemo nikdar dopustiti, da bi nam jedi vzkipti se razlike po štedilniku. Če se nam to pripeti, potem odprimo kuhinjsko okno in prostor takoj prezračimo. Štedilnik obrišimo s časopisnim papirjem. Če je štedilnik pokapan z mastjo, potresimo po njem nekaj zrn soli. Neprijeten duh, ki ga povzročajo pri kuhanju zelenjave in drugih jedi, vpije topla voda v posodi pod leđ štedilnika. Posebno slab duh razširjava ohrov, zelje in cvetača, zato jih kuhajmo v majhnji količini vode.

Tudi zato, da omare moramo pogosto zračiti. Vsak vonj bomo odstranili iz njih, če narežemo veliko čebulo in jo položimo na dno. Čebula ima namreč to lastnost, da vpija vse vonje.

V bolniških sobah odstranimo slab zrak najhitreje, če napravimo prehod, bolnika pa medtem dobro pokrijemo.

Vonja po kuhinji se tudi obleka kaj hitro navzame. Zato je najbolje, da za kuhinjska dela ne nosimo volnenih oblek, temveč le obleke iz pralnega blaga.

Moderna, nizka in praktična omarica, ki nam lahko služi tudi kot domači bifé.

Gorenjski Pionir

Taborniki v gozdu

Sneg je pobell pokrajino. Mi da nas je dobil, smo se pobrali taborniki se že vsi veseli pripravljamo na razne pohode v gozd. Opisal bom naš izlet v zasneženo naravo.

Zbrali smo se štirje fantje. Kmalu smo jo že ubirali proti gozdu. Moram pa vam povedati, da smo se zelo zamerili Vlado, ker ga nismo vzel s seboj. Ko smo prišli na to misel, ga ni bilo poleg. Vlado je bil zaradi tega zelo užaljen in vedeli smo, da pride za nam. Se med potjo smo si ponavljali, da moramo biti oprezni zaradi morebitnega zasedovanja. Saj veste, mlađi smo in norčavi, zato smo hitro pozabili na to.

Kmalu zatem sem zaslišal nekaj hoji podobnega. Pohitel sem za tovarši. Sredi najburnejšega razgovora je priletel med nas pozdravček iz Vladove roke. Vrgel nam je palico. Stopil je med nas in zaničljivo dejal: »To ste mi taborniki!« Vsi osramočeni,

Sokolje oko

Dragi Košobri ček!

Z željo, da moje pismo ne bo romalo v koš, sem se zopet oglašil. Gotovo so Ti Tvoji dopisniki že kaj pisali o polletnih počitnicah, ko so se za štirinajst dni rešili šolskih klopi.

Prišel je težko pričakovani dan. Za marljivejše vesel, a za slabše žalosten. Vendar so počitnice tudi njim pregnale žalost in pričelo se je veselje počitnic — povratek v življenje.

Na vrsto so prišle zimske igre: sankanje, smučanje in drsanje. Gotovo je bil naiveseljši kraj za sankanje Smarjetna gora. Hotela sem se pošteno nasankati in zato smo se zmenile z Ivanko, Merico, Vero, Marto in Viko, da bomo še na Smarjetno.

Bilo je sončno vreme, ko smo se vzpenjale proti vrhu. Večkrat smo se morale umakniti s poti sankarjem, ki so se že vozili z veliko brzino navzdol.

Utrujene smo prišle na vrh, se okrepčale s čajem, nato pa smo se odpeljale. Slo je tako hitro, da smo morale biti zelo previdne, če nismo hotele zavoziti s poti. Ko smo privozile na dno, smo bile od nog do glave pokrite s snegom, ki je prišel med potjo v nas. Vesele smo odšle domov in sklenile, da gremo še. Počitnice pa so prekmalu minile in našega veselja je bilo konec.

Prvi dan me je v šoli prav poštano zeblo. Mama mi je rekla, da je to gotovo lenoba, ki sem jo dobila v počitnicah. Mislim pa, da me bo kmalu zapustila, posebno, ko bom vprašana.

Sprejmi lepe pozdrave.

od Angelce

Počitek ali gibanje

Gibanje koristi prav vsakomur in za ljudi, ki veliko sedijo je še prav posebno priporočljivo. Telesna razgibanost pomaga odstraniti marsikatero težavo — motnje krvnega oboka, zaprtje, revmatične bolezni in podobno. Enostranska in dolgotrajna drža nas pogošča utrujenosti, vendar zaradi tega ni potreben počitek, temveč izmenjenje utrujenosti na vse dele telesa. Veliko je ljudi, ki misljijo, da se morajo varovati gibanja, pa bodo ostali zdravi.

V resnici pa prav noben organ, nobeno delovanje telesa ne postane odpornejše, če se ne gibamo. Samo vnetja in rane potrebujejo popoln mir. Mišljena, da so ljudje, ki jih pisarniško delo utruja, ki so živčni itd., potrebni počitka, je popolnoma zgrešeno. Če so živci enostransko preprijeti, potem ni zato utrujeno vse telo. Tudi ni potrebno počitka. Tipkarica, ki ves dan sedi ob pisarnem stroju, ali delavec, ki stoji po 7 ur na istem mestu, n. pr. pri strušnem stroju in v slabo prezračenem prostoru opravlja srednje težko ali lahko ročno delo, nista potrebna počitka.

Gospodinje, ki imajo ploske stopala, često tožijo o bolečinah v nogah. Te težave bi odstranili s telovadbo. Hoja po ravnih

tleh stanovanja ne privede do aktivnega delovanja mišic na podplatih. Noga je v tem primeru samo pasivna odpora telesa in ker mišice podplati ne delujejo aktivno, se ne okrepe, temveč samo ugreznejo. Na ravnih tleh pa se skuša noge prilagoditi in miščevje se razgiba. Zelo zdravo je, da vsaj poleti kdaj pa kdaj hodimo bos.

Na vsak način pa tudi zelo zaposlene gospodinje, za pulom stojeci prodajalci in podobni poklici potrebujejo precej telesne razgibanosti za izenačenje svojega enostranskega dela. Poleti si gibanje lahko privoščijo na soncu ali v vodi, pozimi zunaj ali v telovadnicah.

Lahko bi rekli, da je v današnjem času več težav zaradi pomanjkljivega, telesnega gibanja kot pa zaradi pretiranosti. Nesorazmernje med telesnimi in duševnimi zahtevami lahko privede do živčne slabosti. Vsak zdrav in telesno dobro izvezban človek pa ima močne živce.

Modni pomenki

Letošnjo zimo so zelo moderni belli volneni puloverji z visokim zaprtim ovratnikom. Če tak pulover že imate ali pa če ste dovolj potrežljive, da ga iz zelo tanke spletete same, potem ga lahko okrasite z ostanki raztrgane oglice iz belih perl. Perle raztreseno uvezite na prednji del života — zgoraj, ali pa jih prisijte na pulover v obliki podkvic. Tak pulover je zelo lep, če ga nosimo k ozkemu črnemu krilu. Učinkuje praznčno in elegantno, zato ga lahko oblecemo za vse priložnosti.

Bela bluza za svečanje prilike, kombinirana z ozkim črnim robom na malem ovratniku in bogatih rokavih.

ZANIMIVOSTI

NOV IZVOR VITAMINA A

Borovnice so zelo bogate na vitaminu A, ki kot je znano ugodno vpliva na vid, posebno v mraku. Med vojno so s poskusi ugotovili, da so piloti, ki so redno jedli marmelado iz borovnic, veliko bolje videli in zlasti so se izkazali pri nočnih poletih. Zaradi tega je ameriško letalsko poveljstvo naročilo na Norveškem večje količine te marmelade — v vojaške namene!

BOLHA AVTOMOBILI

Praktičnost in ekonomičnost nadvse, je geslo tudi pri proizvajalcih avtomobilov. Na sliki vidimo najnovnejši model »bolha« avtomobila na treh kolesih. Izvajitelj je neki Franco, ki živi v Toulousu. Avtomobilu sedi Francozinja, »osamljeno kolo je zadaj.

ZENE, MOŠKI, OTROCI IN BARVE

Pred 45. leti so psihologi postavili vprašanje, katero barvo najbolj ljubijo, ženske, moški in otroci. Eden izmed njih, Beanchi po imenu, je 1909. leta napravil anketo, s katero je hotel dobiti zaključke. Prišel je do sklepa, da moški in ženske ljubijo iste barve. Seveda je to povprečen okus, kajti v različnih deželah so različni običaji in zato tudi okusi za barve različni. Razlika pa je v najljubših barvah. Pri tem so ugotovili, da so za moške najljubše barve zelena, modra in rdeča pa tudi bela in rumena. Pri ženskah je vrstni red malo spremenjen: modra, zelena, rdeča, bela in črna. Po statistikah pa so leta 1924 ugotovili, da imajo otroci najraje zeleno, modro, rdečo, vijoličasto in rumeno barvo. Torej se okus otrok bolj približa ženskemu kot moškemu.

PRIHODNJA BRZINA LETAL

Po predvidevanjih aeronavtikov, bo v prihodnjih desetih letih letalska industrija pričela graditi letala, ki bodo dosegla brzino 4.500 kilometrov na uro. To je brzina, ki je dvakrat večja od vrtenja zemlje na Ekvatorju.

CUDNA POKRIVALA

Banane so glavni vir dohodka afriških plemen. Domičini iz rodu Banana se z njimi hranijo, trgujejo z njimi in jih tudi uporabljajo za predmete, ki so jim potrebni. Potrjajo po navadi kar zelene, vence banan pa si potem ženske dajo na glavo kot pokrivalo in jih nosijo, dokler ne dozorijo.

Za tiste, ki imajo malo časa

Gospodinje, ki so zaposlene, nimo z oljem, limonovim sokom, nimajo mnogo časa za dolgo trajno kuhanje kompletnih kuvaric ali gobami ter vse skupaj premesamo z dvema trido kuhanima jajcema, ki smo jih prej na drobno sesekljale. Jed je prav okusna in osvežujoča.

Vitamininski zrezek. Odrežemo kos telečjega ali govejega mesa za zrezke in ga dobro in tanko potolčemo. Nato prerezemo limono na dva enaka dela. Sok ene polovice iztisnemo z krožnik. Potem vzamemo zrezek in ga namočimo v njem. Zrezek pečemo na olju ali masti samo 2 minuti na vsaki strani. Posolimo ga šele, ko je pečen. S sokom druge polovice limone pa okisimo običajno zeleno solato, na katero smo že prej dale olje in gorčico.

Krompirjeva solata. Krompirkuhamo v slani vodi, potem ga olupimo in še vročega zrežemo na tanke rezinje. Nato ga zači-

nost, dokler ne dobim dokazov o Margini krvidi. — Lilian, Lilian veruj mi, res te imam rad in vse sem storil le, da bi ti prihranil zlo. Veruj mi!

Lilian je dvignila k njemu svoj čisti pogled. Potem je stegnila roki in ga brez besed objela. Čutil je trepet njenega telesa in bitje njenega srca.

Potem so jo odvedli.

Harry je zapustil komisariat, prepričan, da bo bržkone čez nekaj ur tudi sam aretiran pod obtožbo sokrivde. Pozno v noč je poizvedoval o de Huentasu, kakor mu je Bert naročil.

Druži dan sta se zjutraj spet sešla. Ugotovila sta, da milijonarjev tajnik res ni bil nikdar poročen. V tem je prispeval brzojavka. Harryjev pomočnik je javil, da so našli kapitana Scotta, ki je bil navzoč ob milijonarjevi smrti. Že naslednjega dne so bodo sešli. Harry je bil tako vesel, da se je prvič v teh hudih dneh spet zasmehjal. V njegov smeh je zabrel telefon.

Bert je dvignil slušalko. Obraz se mu je vidno zresnil. Ko jo je spet oddožil, je rekel prijatelju.

— Harry, sedi, novica je preveč važna! Oče mi je telefoniral. Obvestil me je, da Marga Bolle, ni bila nečakinja milijonarja Williamsa, da sploh ni bila Marga Bolle.

Kaj?

Bila je ena izmed najspretnejših mednarodnih slepark. Bert in Harry sta stekla po stopnicah in se s prvimi taksijem odpeljala na policijsko centralo.

XVIII.

— Kako je tvoj oče odkril resnico o tisti ženski? je vprašal Harry v avtomobilu.

— Ni mi bila všeč. Zgodba, ki jo je povedala, mi je vzbudila nekaj dvomov. Po-

tem je trdila, da je imela zaveznička v boju proti Liliani. Na vsak način sem svetoval očetu, naj preiše njene prstne odtise. Odposlali so jih v Scotland Yard in v Suredi v Paris. V Londonu so jih spoznali. Bila je neka Ana Potter, izmešek človeške družbe; v Angliji je bila zaradi poneverb obsojena na leto dni. Po prestani kazni je pobegnila v Francijo. To je bilo leta 1925. Njeni zgodbi smo nasedli prav vsi.

Do leta 25. je povedala resnično Margino zgodbo. Njej je pa dodala svojo, ki jo je živila po 1925. letu. Spretno je združila obe zgodbi. Ker je tudi izpremenila ime, je popolnoma naravno, da je policija ni izsledila.

— Toda, kako je vedela za resnično Margo? Kako in kje jo je spoznala?

— Tu se odpira delokrog tisočerih možnosti. Oče je telefoniral Gassmannu, naj prinese vse Margine dokumente.

V policijski centrali so srečali Gassmanna, ki je staremu gospodu Kingu izročil vse Margine dokumente. Izkazalo se je, da so bili vsi originalni pristni.

Oba Kinga in Harry so se spustili v živahen razgovor. Bert je rekel:

— Resnica je naravnost slepeča. Vemo, da so vsi listi v Ameriki in na kontinentu več mesecev zapovrstjo pisali o milijonarju in njegovem oporoki. Tudi radijske postaje so pozivale obe dedinji, naj se javita. Zakaj se resnična Marga Bolle ni oglašila? Domnevam, da je bila že omožena. Iz listov je izvedela za Williamsov pogoj. Poročena je izgubila pravico do dediščine. Iskala je izhoda in ga našla: Ano Potter. Izročila ji je svoje listine in se z njo dogovorila, da bosta delež delili.

— Toda potem je bila prava Marga Bolle sleparkina zaveznična. Potem je ona umorila Ano, je vzkliknil Harry.

Ariel Kassak:

20

in je družabnik mojega sina v neki kriminalni agenturi.

— Toda, gospod King... je zajecjal Harry.

— Ne govoril! Izkazalo se je, da ni vajina poroka nikjer zabeležena, tudi ne eksistira mirovni sodnik, ki naj bi bil vaju poročil. Če je poroka bila resnična, pripelji mi ga, prinesi mi poročni list! Presneto, celo hišica, v kateri naj bi se bila izvršila ceremonija, je bila najeta samo za eno noč. Že leta nihče več ne prebiva v njej.

— V grobno tišino je končno spregovoril Harry.

— Res je. Nisva se poročila. Bila je komedija. Toda prisegam vam, da Lilian nicesar ni vedela. Samo jaz sem vse napletev. Z lažno poroko sem hotel obavarovati Lilian pred Margo. Nisem pa hotel, da bi bila Lilian res omožena, ker bi s tem izgubila svoj delež.

— Kam si šel sinoči, potem, ko si pripeljal gospodčno v hotel?

— Odšel sem v svojo pisarno. Napisal sem dve pismi popolnoma enake vsebine in ju odposlal notarju Gassmannu

— PO VASEH IN MESTIH GORENSKE —

Z Jesenic

V dnehi od 30. januarja do 4. februarja so predvajali na Jesenicih naš najnovejši in izredno priljubljeni film »Vesna«. Zaradi velikega zanimanja so bile predstave po štiri do petkrat dnevno in še bi ga lahko vrtili. Ce pomislimo, da je dosegel v vsej zgodovini jesenskega kino podjetja rekord film »Kapitan Horatio«, ki si ga je ogledalo 5697 gledalcev, je uspen »Vesna« še toliko večji, saj si jo je ogledalo nič manj kot 10.200 Jeseničanov. Film bo predvajan tudi v kinu na Javorniku in na Hrušici, da okoliško prebivalstvo Jesenice ne bo prikrajšano. Ce bi imeli podobnih filmov vec in ce bi jesenički Kino podjetje upoštevalo želje svojih obiskovalcev, bi lanskoletno število obiskovalcev kina (187.953) v letošnjem letu znatno povečali. Res je, da je kino podjetje ustavova, ki je menda povsod najbolj obiskana, je pa tudi res, da na račun filmov dostikrat trpi obisk drugih kulturnih predstav.

Bilo je še v letnih mesecih, ko so Jeseničani z zadovoljstvom opazovali urejanje nove stojnice pred kolodvorom, ki je bila namenjena za prodajo sladka, bonbonov in drugih slastic. Stojnica je bila povsem izdelana, a se ni za njo nihče zmenil. Ostala je prazna kot zakleti grad, četudi je bila zelenja. V dnehu najhujšega mraza letosEGA leta pa se je nekdo spomnil. Prepeljali so jo na drugo mesto v bližino lekarne in založili s potrebnim materialom. Žal pa ob mrazu, kakršen je letos, nima zaželenega prometa. Zamujeno je treba nadoknadi, zato lastnik bifeja vztraja, četudi je mraz.

Mnogim Jeseničanom je prihajena pot v Ljubljano, ker so na Jesenicih uvedli ordiniranje zdravnika-specialista za oči in zdravnika specialista za nos, ušesa in grlo, ki prihajata na Jesenice po dvakrat mesečno. Rezveseljiva je novost, da bodo uvedli tudi za ostale bolezni pregledne po zdravnikih-specialistih na Jesenicih. Prihranila bo je

Kino sporedi

Kino »Storžič«, Kranj: od 13. do 15. februarja mehiški film »Salidadin šal«. Matineji 14. februarja ob 8.30 »Salidadin šal«, ob 10.20 »Na nebni cest«. 17. do 21. februarja ameriški barvni film »Ljubimca iz New Orleans«, predstave dneva ob 16., 18. in 20. uri.

Kino »Svoboda«, Stražišče: 13. in 14. februarja amer. film »Na nebni cest«, predstave v soboto ob 17. in 19. uri, v nedeljo ob 15., 17. in 19. uri. Matineji 14. februarja ob 10. uri »Salidadin šal«; 16. februarja ob 19. uri mehiški film »Salidadin šal«.

Kino Zadružnik Primskovo: 13. in 14. februarja amer. barvni film »Konec sveta«, predstave v soboto ob 19. uri, v nedeljo vaja od 12. do 15. februarja ob 15., 17. in 19. uri.

Kino »Triglav«, Cerkle: 13. in 14. februarja amer. barvni film »Konec sveta«, predstave v soboto ob 19. uri, v nedeljo ob 15., 17. in 19. uri.

Kino »Radio«, Jesenice: predvaja od 12. do 15. februarja a-

le skupnost, saj bo odpadlo številno izstajanje od dela zaradi potovanja na zdravniške preglede v Ljubljano. Zdravniški-specialisti ordinirajo v bivši staribolnici in sedanji ambulanti Zelenarje Jesenice, katere obnovitev je v minulem letu tako napredovala, da je vsa pod streho in da so notranji prostori v celoti urejeni.

Iz Medvod

V Medvodah je organiziran tečaj Protiletalske zaščite, ki ga posega nad 100 tečajnikov iz Medvod in bližnje okolice. Tečaj ima oddelke za saniteto, kemijsko in hišno zaščito. Tečaj bo predvidoma trajal 4 tedne. Žal, nekateri Medvodčani tega ne jemljivo dovolj resno, in se predavanj ne udeležujejo redno.

Po končnih teoretičnih in praktičnih urah bo skupina vaja slušateljev vseh oddelkov. Pred tem pa bo moral vsak tečajnik pokazati pridobiljeno znanje pred komisijo. Tečaj vodita Čuček (kemični) in Hribar (sanitetski, hišna zaščita).

Iz Kamnika

V času polletnih šolskih počitnic je bil v Kamniku tečaj Rdečega križa, ki ga je organiziral okrajski odbor RK skupno z OLO Ljubljana-okolico. Tečaj je trajal 14 dni in je bil prirejen z namenom, da se ženska mladina, ki nima možnosti posrečanja večernih predavanj, vključi v PLZ in obiskuje tečaj z zoščenimi predavanji in praktičnimi vajami ter se seznaniti z osnovami sanitetske službe, zdravstva, higiene, matematike in nalogami PLZ. Vseh 48 tečajnic je dobro dejalo snov. Vodstveni in predavateljski kader je bil dober in je zato tečaj lepo uspel. Tudi tečajnice, ki so po lastnih izjavah zelo nerade prišle, so spoznale njegovo veliko koristnost.

Iz Radovljice

Mladina radovljškega okraja se vneto pripravlja na svojo okrajsko konferenco, ki jo bo imela 14. februarja. V aktivnih so že izvolili nova vodstva in delegate. Ob tej priliki pa je

Šah • Telesna vzgoja • Šport

TVD Partizan v Kranju je pregledal svoje delo

Uspeh medvoških košarkarjev

Pretekli teden je podalo obračun o svojem delu tudi TD »Partizan« iz Kranja. Ob ne najboljši udeležbi so zborovalci ugotovili, da je bilo delo v preteklem letu dokaj zadovoljivo in, da je telesna vzgoja v Kranju dobila trdne temelje. Društvo so tekom leta mnogo pomagali delovni kolektivi, prav tako pa je društvo imelo najboljše odnose in stike z JLA. Telovadci, ki zaenkrat še gostujejo v treh tujih telovadnicah so pripravili akademijo, s katero so imeli lep uspeh, saj so jo morali zaradi velikega zanimanja ponoviti. Sodelovanje

članstva pa bo moralo biti v tem letu boljše, zlasti bi se moral vrniti tisti, ki jih je društvo poslalo v razne tečaje, pa so potem telovadnico zapustili. Poseben napredek je društvo zabeležilo v zbirjanju mladine, saj je število že sedaj dva kratce večjega kot v preteklem letu. Društvo je svoje člane poslalo na številna tekmovanja tako doma kot v drugih mestih. Dosegli so prav zavidljive uspehe.

Košarkarji »Partizana« so odigrali v preteklem letu 25 tekem na pokalnem prvenstvu Slovenije zasedli tretje mesto. Igrali so na zboru zaposlili upravo za trenerja, ker sami ne morejo več napredovati. Zbor je zaradi tega sprejel sklep, da bodo košarkarji v kratkem dobili svojega trenerja iz Ljubljane, ki jim bo omogočil nadaljnji razvoj. Prav tako bodo ustanovili žensko in mladinsko ekipo, ker je za to dovolj kandidatov.

V zaključnem delu zborovanja so člani sprejeli sklep, da mora nova uprava društva v prvi vrsti posvetiti največ pozornosti gradnji novega telovadnega doma, ki ga Kranj zaenkrat še nima. Pri volitvah je bil ponovno izvoljen za predsednika društva tov. Cene Beznik.

Kegljanje

V nedeljo je bilo v Kranju na sporednu drugo kolo slovenske kegljaške lige. Tokrat sta se posmrili ekipi »Krima« iz Ljubljane in »Kranja«. Po osemurnem temovovanju je zmagal »Kranj« z razliko 345 kegljev. Kranjčani so podrli skupaj 4813, Ljubljanci pa 4468 kegljev. Ambrožič Miro je z rezultatom 871 postavljal nov rekord kranjskega kegljišča.

OBVESTILO

Zaradi netočnosti katastrskih podatkov se bo odmora dohodnine izvršila na podlagi začasne korekturje katastrske stanje.

Zato se v smislu navodil Izvršnega sveta št. 442/54 z dne 28. januarja 1954 pozivajo vse fizične in pravne osebe, ki morajo v letu 1954 plačati dohodnino od kmetijstva ter so lastniki posestev odnosno parcel na območju LOMO Kranj, da prigasio do vključno 18. februarja na LOMO Kranj, soba št. 3, vse neskladnosti med dejanskim stanjem in med stanjem, ki je vpisano v katastrskih operativnih (kulturne in druge spremembe). Uradne ure za stranke so vsak dan od 9. ure dalje.

Katastrski operativi so razgrnjeni na Ljudskem odboru mestne občine Kranj.

O neskladnosti med dejanskim stanjem in katastrom morajo lastniki vložiti prijavo sprememb v smislu čl. 21 Uredbe o zemljiškem katastru.

Kdor ne vloži prijave, ali kdor prijavi napačne podatke o svojem zemljišču, bo kaznovan v smislu čl. 38 Uredbe o zemljiškem katastru.

Prepozno vložene prijave se ne bodo upoštevale.

Davčnim zavezancem se bodo sprememb za korekturo dohodnine upoštevale po odločitvi komisije pri OLO Kranj.

Ljudski odbor mestne občine Kranj

Radio Ljubljana

V radijskem dnevniku so na sporednu poročila vsak dan ob 5.35, 7.25 (ob nedeljah samo ob 7.00), 12.30, 15.00, 19.00 in 22. uri. V dnehu od 14. do vključno 20. februarja boste med drugim slišali tudi naslednje oddaje:

V nedeljo, 14. februar: ob 8.15 so na sporednu domače pesmi za veselo nedeljsko jutro, ob 11.00 izbor iz srbskih ljudskih pripovedk za naše pionirje, ob 13.00 oddaja za naše kmetovalce, ob 13.15 Zeleli ste — poslušajte, ob 18.00 pa radijska reportaža o kraljeviški ladjedelnici. Ob 18.20 prisluhnite pisancemu sporedu slovenskih narodnih pesmi, ob 22.15 pa plesni in zabavni glasbi.

V pondeljek, 15. februar: ob 7.00 je oddaja za gospodinje, ob 13.15 slovenske narodne in umetne pesmi, ob 14.40 mazurke in valčki, ob 16.00 operne melodije. O problemih etike bo ob 20.00 predaval Lev Modic, ob 20.15 pa poslušajte koncert beograjske filharmonije v okviru drugega jugoslovenskega radijskega festivala.

V torek, 16. februar: ob 7.00 na sporednu kmetovalcem, ob 11. uri reportaža pri Ribnicanah za pionirje, ob 11.30 pa šolska ura za višjo stopnjo. Modne novosti bodo slišale naše žene ob 13.00 in ob 17.10 bodo za dobro voljo zaigrali Stirje fantje, Vaški kvintet in Veseli godci. Ob 18.30 je na sporednu oddajo iz bojev naših narodov, ob 18.40 samo-pesni Frana Suberta (po Dana Ročnik). Ob 20.00 je na sporednu oddajo Okno v svet, ob 21.00 literarno esejistična oddaja: Cer-

vantes in njegov Don Kichot, ob 21.30 zabavna glasba.

V sredo, 17. februar: ob 13.00 oddaja za pionirje, ob 14.40 pojemne in narodne pesmi, ob 15.30 zbor Svobode iz Trbovlje. Zdravstvene nasvete boste slišali ob 17.30, zunanjepolitični feljton ob 18.30 in ob 20.00 radijsko igro Hugo v. Hofmannsthal: Elektra. Ob 22.15 pa igra plesni orkester Ferryja Souvanna.

V četrtek, 18. februar: ob 6.15 kam bomo šli na izlet, ob 13.15 operne melodije, ob 13.50 športno predavanje, ob 15.30 Cicibanom dober dan in ob 16.00 Zeleli ste — poslušajte. Ob 17.30 je na sporednu oddajo za žene, ob 20.00 simfonični koncert z drugega radijskega festivala.

V petek, 19. februar: ob 7.00 se na programu nasveti kmetovalcem, ob 13.15 oddaja: Koroška Bela Krajina in Prekmurje v narodni pesmi, ob 16.00 predavanje Irme Flisović o političnem in kulturnem življenju v Švici, ob 18.00 mal koncert za mladino, ob 18.30 kulturni pregled je na sporednu ob 20.00, ob 21.00 pa oddaja iz del Branislava Nušića.

V soboto, 20. februar: ob 7.00 odgovori gospodinjam, ob 13.10 slovenske narodne pesmi, ob 14.00 filmska glasba in ob 15.30 oddaja za pionirje. Operetni melodijam prisluhnite ob 17.10, ob 20.00 pa se zabavite ob plasman sporedu sobotnega večera.

Pozor!

KOŽE SVEŽE IN SLANE

odkupuje

KONJUH

v vsaki količini

v svoji odkupni postaji v Kranju Savska c. 3
in odkupni postaji v Škofji Loki - Stara Loka
pri Gosarju

po konkurenčnih cenah in najboljšem prevzemu!